

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«الناس ان تحكموا بالعدل»

"میان مردم از روی عدالت داوری کنید. سوره النساء، آیه ۵۸، ص ۸۷"

ضرر مادی و معنوی قابل جبران

مؤلف: علی بزومی حاجی خواجه لو

(کارشناسی ارشد حقوق خصوصی)

www.ketab.ir

سرشناسه	: بزمی حاجی خواجه‌لو، علی، ۱۳۶۹ -
عنوان قراردادی	: ایران، قوانین و احکام
عنوان و نام پدیدآور	: ضرر مادی و معنوی قابل جبران/مولف علی بزمی حاجی خواجه‌لو؛ [با همکاری رضا صفریور، مظفر باشکوه].
مشخصات نشر	: اردبیل: نگین سیلان، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ج. ۱۵۰ ص.
شابک	: ۳-۸۲-۷۶۸۸-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۳۹ - ۱۴۲.
موضوع	: خسارت -- ایران
موضوع	: خسارت (فقه)
موضوع	: خسارت معنوی -- قوانین و مقررات -- ایران
نوع	: خسارت معنوی (فقه)
موضوع	: تأمین خسارت -- ایران
رده بندی کلاس	: KMH/۸۳۴/ب۴ ض ۴ ۱۳۹۴
رده بندی ده	: ۳ ۳۴۶/۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۰۴۲

نگین سیلان
انتشارات
۰۹۱۶۳۲۰۴۴۱
Email: negin_chap@yahoo.com

- عنوان کتاب: ضرر مادی و معنوی قابل جبران
- گردآورنده: علی بزمی حاجی خواجه‌لو
- با همکاری: دکتر رضا صفریور، دکتر مظفر باشکوه
- ناشر: انتشارات نگین سیلان
- چاپ و صحافی: چاپخانه نگین
- تیراژ: ۲۰۰۰ جلد
- نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۴
- شابک: ۳-۸۲-۷۶۸۸-۶۰۰-۹۷۸

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

مقدمه

۳	۱- فصل اول.....	
۴	۱-۱- تاریخچه و تعاریف.....	
۴	۱-۱-۱- تاریخچه.....	
۸	۱-۱-۲- تعریف.....	
۸	۱-۲-۱- معنای لغوی ضرر و زیان.....	
۱۰	۱-۲-۲- معنای فقهی ضرر و زیان.....	
۱۱	۱-۱-۳- تعریف ضرر و زیان در قانون و از نظر حقوقدانان.....	
۱۳	۱-۲-۱-۴- تشریح ضرر و زیان از لحاظ خسارت.....	
۱۴	۱-۲-۱-۵- مفهوم ضرر و زیان ناشی از جرم.....	
۱۶	۲-۱- انواع ضرر و زیان ناشی از جرم.....	
۱۹	۱-۲-۱- ضرر و زیان مادی ناشی از جرم.....	
۲۰	۱-۱-۲-۱- از بین بردن مال.....	
۲۰	۱-۱-۲-۱- کاهش دارائی مثبت.....	
۲۱	۱-۱-۲-۱- افزایش دارائی منفی.....	
۲۲	۲-۱-۲-۱- از بین رفتن منفعت مال.....	
۲۴	۱-۲-۱-۳- از بین رفتن حق.....	
۲۴	۱-۲-۱-۴- ضرر و زیانهای ناشی از جرائم علیه تمامیت جسمانی اشخاص.....	
۲۶	۲-۲-۱- ضرر و زیان معنوی ناشی از جرم.....	
۳۵	۱-۲-۲-۱- انواع ضرر و زیان معنوی و مصادیق بارز آن.....	
۳۷	۱-۱-۲-۲-۱- لطمه به حیثیت، شرافت، کرامت، اعتبار، آزادی و معتقدات مذهبی.....	
۳۸	۲-۱-۲-۲-۱- دردهای جسمانی.....	
۳۸	۳-۱-۲-۲-۱- رنجهای روحی.....	
۳۹	۱-۲-۲-۲-۱- از بین بردن زیبایی.....	
۳۹	۵-۱-۲-۲-۱- خسارت معنوی ناشی از فوت و ورود ضرر جسمانی به وابسته عاطفی شخص.....	

- ۴۴-۱-۲-۲-۶- خسارت معنوی ناشی از فقدان حیوان یا اشیاء مورد علاقه شخص.....
- ۴۵- فصل دوم- شرایط و نحوه ی ضرر مادی و معنوی قابل جبران.....
- ۴۶-۱-۲- شرایط ضرر و زیان مادی قابل جبران.....
- ۴۶-۱-۱-۲- مسلّم بودن ضرر.....
- ۴۸-۱-۱-۲- ضرر آینده.....
- ۴۹-۲-۱-۲- فرق ضرر آینده و ضرر احتمالی.....
- ۵۰-۳-۱-۲- گسترش ضرر اصلی در آینده و نحوه تقویم ضرر آینده.....
- ۵۱-۴-۱-۲- ضرر حال و آینده در فقه.....
- ۵۲-۵-۱-۲- از دست دادن فرصت.....
- ۵۲-۲-۱-۲- تقسیم دن ضرر.....
- ۵۴-۱-۲-۱- مثارع بودن ضرر.....
- ۵۵-۲-۲- شرایط و نحوه ی زیان معنوی قابل جبران.....
- ۵۵-۱-۲-۲- شرایط وجودی ضرر و زیان معنوی.....
- ۵۸-۲-۲-۲- فرضیه های تلفظ خاص لزوم جبران خسارت معنوی ناشی از جرم.....
- ۵۸-۱-۲-۲-۲- نظریه نفی جبران خسارت معنوی.....
- ۵۹-۲-۲-۲- نظریه جبران بی قید شرط خسارت معنوی.....
- ۶۱-۳-۲-۲- نظریه سیستم مختلط جبران خسارت معنوی.....
- ۶۲-۳-۲-۲- شیوه های جبران زیان معنوی و نحوه جبران آن.....
- ۶۲-۱-۳-۲-۲- شیوه های جبران زیان معنوی.....
- ۶۵-۲-۳-۲-۲- نحوه ارزیابی زیان معنوی ناشی از جرم.....
- ۶۸-۴-۲-۲- ضرر معنوی اشخاص حقوقی.....
- ۶۹-۱-۴-۲-۲- خسارت معنوی دولت و اشخاص حقوقی عمومی.....
- ۷۰-۲-۴-۲-۲- زیانهای معنوی جمعی.....
- ۷۴-۱-۵-۲-۲- نظر فقهاء در مورد زیان معنوی.....
- ۷۴-۱-۱-۵-۲-۲- نظریه موافقین.....
- ۷۷-۲-۱-۵-۲-۲- نظریه مخالفین.....
- ۷۷-۲-۵-۲-۲- مبنای تدارک ضرر معنوی در فقه.....
- ۷۹-۳-۵-۲-۲- ضرر و زیان معنوی در حقوق ایران.....
- ۸۰-۱-۳-۵-۲-۲- در قانون اساسی.....

- ۳- فصل سوم- منافع ممکن الحصول یا عدم النفع و لزوم جبران آن در موازین فقهی و حقوقی ۹۷
- ۳-۱- منافع ممکن الحصول یا عدم النفع ۹۸
- ۳-۱-۱- لزوم جبران ضرر عدم النفع (منافع ممکن الحصول) در موازین فقهی و حقوقی ۱۰۲
- ۳-۱-۱-۱- نظر فقهاء ۱۰۲
- ۳-۱-۱-۲- نظریه حقوقدانان ۱۰۶
- ۳-۱-۲-۱- نظریه مخالفین ۱۰۷
- ۳-۲-۱-۱- نظریه موافقین ۱۰۹
- ۳-۲-۱-۳- نقد و بررسی نظرات مخالفین ۱۱۰
- ۲-۱-۱- شرایط قابل جبران بودن ضرر عدم النفع ۱۱۴
- ۱-۱-۱-۱- مسلم بودن ضرر ۱۱۴
- ۳-۱-۳- استقرار ضرر ۱۱۵
- ۳-۱-۳-۲- شروع بودن ضرر ۱۱۶
- ۳-۲-۲- مبنای و مستندات لزوم جبران ضرر عدم النفع در فقه و مقررات قانونی ۱۱۷
- ۳-۱-۲-۳- مبانی و مستندات فقهی ۱۱۹
- ۳-۱-۱-۲-۳- قاعده لا ضرر ۱۱۹
- ۳-۱-۱-۲-۳- ادله قاعده لا ضرر ۱۲۰
- ۳-۱-۱-۲-۳- محتوی قاعده لا ضرر ۱۲۲
- ۳-۱-۲-۳- قاعده انلافا ۱۲۶
- ۳-۱-۲-۳- قاعده تسیب ۱۱۹
- ۳-۱-۲-۳- سیره و بناء عقلاء ۱۲۸
- ۳-۲-۲- مبانی قانونی ۱۳۱
- ۳-۱-۲-۳- قوانین قبل از سال ۱۳۱۸ ۱۳۱
- ۳-۱-۲-۲-۳- شن ۱۵ از ماده واحده قانون منعم دیوان کفر کارکنان دولت مصوب آبان ماه ۱۱ ۱۳۲
- ۳-۱-۲-۲-۳- ماده ۳۷ قانون تسریع محاکمات مصوب تیر ۱۳۰۹ ۱۳۲
- ۳-۱-۲-۲-۳- ماده ۴۹ قانون ثبت علانم و اختراعات مصوب تیر ماه ۱۳۱۰ ۱۳۲
- ۳-۲-۲-۳- قوانین بعد از سال ۱۳۱۸ ۱۳۳
- ۳-۱-۲-۲-۳- ماده ۷۲۸ قانون آئین دادرسی مدنی مصوب ۲۵ شهریور ۱۳۱۸ ۱۳۳
- ۳-۲-۲-۲-۳- ماده ۹ قانون آئین دادرسی کیفری ۱۳۴
- ۳-۲-۲-۲-۳- بند ۲ ماده ۹ ق. آ. د. ک. ح با کمی تغییر نسبت به بند ۳ ماده ۹ ق. آ. د. ک. مصوب ۱۳۱۸ ۱۳۵

۳-۲-۲-۴- مواد ۵ و ۶ قانون مسئولیت مدنی مصوب ۱۳۳۹ و نیز اطلاق ماده یک قانون مزبور... ۱۳۵

۳-۲-۲-۵- ماده ۱۳۵ قانون مجازات عمومی سابق..... ۱۳۵

۴- فصل چهارم- نتیجه گیری..... ۱۳۶

منابع و مأخذ..... ۱۳۸

الف: منابع عربی..... ۱۳۸

ب: منابع فارسی:..... ۱۳۸

ج، منابع انگلیسی:..... ۱۴۰

د: مقالات..... ۱۴۰

ه: قوانین جزایی..... ۱۴۰

www.ketab.ir

در اثر تکامل هر جامعه قانون به وجود می آید. جامعه به کمک قانون، روابط اجتماعی افراد را با یکدیگر تنظیم می نماید. قوانین نیز ثابت نیستند و به فراخور پیشرفت و تکامل جامعه تغییر می کنند. برای مثال مفاهیمی چون «ضرر» و «مسئولیت مدنی» امروزه مصادیق و مفاهیمی دارند که در گذشته فاقد آن بوده اند. لازمه زندگی اجتماعی آن است که هیچ کس به دیگری زیانی وارد نسازد و اگر موجب ورود ضرر به دیگری شود آن را جبران نماید و این اصل حقوقی در تمامی جوامع بشری مورد قبول واقع شده است، و از طرفی تعریف ضرر نیز با وجود وضوح و بدیهی بودن معنایش، مبتنی بر عرف است، که در هر زمانی برای تعیین مصایبش باید به عرف مراجعه کرد، بر مبنای عرف تنها جسم و جان و دارایی آدمی نیست که در اثر آسیب جسمی یا روحی، بلکه افکار، عواطف و معنویات نیز آسیب پذیرند. امروزه تألم و تأثر و مصادیق مختلف و فراوان آن در اجتماع بشری دارای اعتبار گردیده و هر کس که بدون جهت و بی دلیل موجب تأثر دیگران شود، باید زیان وارده را جبران، و غرامت بپردازد. زندگی اجتماعی و اختراعات علمی و فنی، دانش حقوق و حقوقدانان را بر آن وامیدارد که برای جبران زیانهای ناشی از این تحولات در صنعت و اجتماع، از ضرر و زیان مفهوم وسیعتری را برگزیند. بنابراین دیگر ضرر و زیان فقط ناظر به مال و جان نیست، عواطف و احساسات بشری نیز دارای ارزش و بالاست و قوانین اجتماعی باید در هر موردی که این احساسات به ناحق آسیب ببینند، در حدود جبران آن برآید. مفهوم ضرر که در ابتدا، شامل خسارت های مادی بوده، امروز خسارات و زیانهای معنوی را نیز شامل می شود. وانگهی زیان های مادی تنها از بین بردن اشیاء نیست، بلکه منافع از دست رفته را نیز در بر می گیرد. و این چیزی است که در قانون از آن به منافع ممکن الحصول و در فقه به عدم النفع تعبیر می شود.